

Παγκόσμια Ημέρα Μητρικής Γλώσσας

Η καθιέρωση της Παγκόσμιας Ημέρας Μητρικής Γλώσσας

Εικόνα 1. Shaheed Minar
Το Μνημείο των Μαρτύρων στην Ντάκα, Μπαγκλατές

εορταζόταν ήδη στην Μπαγκλαντές ως Ημέρα του γλωσσικού κινήματος, σε ανάμνηση των τεσσάρων φοιτητών της Ιατρικής Σχολής που σκοτώθηκαν από την αστυνομία το 1952 στην πρωτεύουσα του τότε Ανατολικού Πακιστάν, Ντάκα, στη διάρκεια εκδηλώσεων στις οποίες οι φοιτητές διαμαρτύρονταν για την απόφαση της κυβέρνησης να υιοθετήσει ως επίσημη γλώσσα του Πακιστάν την ούρντου, απαγορεύοντας ταυτόχρονα τη χρήση της βεγγαλικής, που ήταν μητρική γλώσσα της πλειονότητας των κατοίκων. Το επεισόδιο αυτό υπήρξε μια πρώιμη ένδειξη της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής αντιπαλότητας ανάμεσα στο Ανατολικό και το Δυτικό Πακιστάν που κλιμακώθηκε στη δεκαετία του 60 και οδήγησε, τελικά, στις αρχές τις δεκαετίας του 70, στην απόσχιση του Ανατολικού Πακιστάν και στη δημιουργία του σημερινού ανεξάρτητου κράτους της Μπαγκλατές.

Την ίδια μέρα απονέμεται από το Ινστιτούτο Linguarax στη Βαρκελώνη, το διεθνές βραβείο Linguarax που δίνεται σε άτομο ή οργανισμό με σημαντική συμβολή στη διαφύλαξη της γλωσσικής ποικιλότητας, στην προστασία των μητρικών γλωσσών και στην προώθηση της πολυγλωσσίας.

Κάθε έτος είναι αφιερωμένο ειδικότερα σε μια θεματική που σχετίζεται με τη μητρική γλώσσα: το 2011 ήταν αφιερωμένο στις γλώσσες και τις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας, το 2012 στην εκπαίδευση στη μητρική γλώσσα και τη συμμετοχική εκπαίδευση, το 2013 στα βιβλία στις μητρικές γλώσσες. Η φετινή χρονιά είναι αφιερωμένη στις τοπικές γλώσσες και το ρόλο τους στις επιστήμες.

Η σημασία της Παγκόσμιας Ημέρας Μητρικής Γλώσσας

Ο εορτασμός της Ημέρας μητρικής γλώσσας έχει διττό νόημα. Από τη μια, υπογραμμίζει το σεβασμό που οφείλουμε στη μητρική μας γλώσσα και προβάλλει τις θυσίες και τους αγώνες που έχουν γίνει σε πολλά μέρη του κόσμου για να διαφυλάξουν οι άνθρωποι το δικαίωμά τους να μαθαίνουν, να μιλούν, να μελετούν και να διδάσκουν τη μητρική τους γλώσσα. Από την άλλη, μας

Το Νοέμβριο του 1999, η Ουνέσκο καθιέρωσε την 21^η Φεβρουαρίου ως Παγκόσμια Ημέρα Μητρικής Γλώσσας. Η απόφαση για την καθιέρωση μιας ημέρας αφιερωμένης στις μητρικές γλώσσες έχει στόχο να τονίσει την αξία των μητρικών γλωσσών και τη σημασία της διατήρησής τους υπογραμμίζοντας ταυτόχρονα τη γλωσσική πολλαπλότητα και πολυμορφία.

Με την απόφασή της αυτή, η Ουνέσκο διεθνοποίησε μια μέρα που

International Mother Language Day
21 February 2011

Mother

Language

υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα να μιλά, να προωθεί και να προστατεύει κανείς τη μητρική του γλώσσα είναι δοσμένο όμοια σε εμάς και στους άλλους. Σύμφωνα με την Ουνέσκο: «Οι γλώσσες είναι τα πιο ισχυρά εργαλεία στην προσπάθεια διατήρησης και ανάπτυξης τόσο της υλικής όσο και της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι προσπάθειες που γίνονται για τη διάδοση των μητρικών γλωσσών δεν ενθαρρύνουν μόνο τη γλωσσική ποικιλότητα και την πολύγλωσση εκπαίδευση. Βοηθούν, επίσης, να κατανοήσουμε πληρέστερα τις γλωσσικές και πολιτισμικές παραδόσεις ανά τον κόσμο και να είμαστε αλληλέγγυοι στη βάση της κατανόησης, της αποδοχής και του διαλόγου» <http://www.un.org/en/events/motherlanguageday/>

Η προάσπιση της μητρικής μας γλώσσας είναι, λοιπόν, αδιαχώριστη από το σεβασμό των μητρικών γλωσσών των συνανθρώπων μας. Η ανάπτυξη της πολύγλωσσης εκπαίδευσης και της πολύγλωσσης ικανότητας είναι τα όπλα που διαθέτουμε, σήμερα, για να αγωνιστούμε ενάντια στη γλωσσική συρρίκνωση που είχε ως αποτέλεσμα να χαθούν εκατοντάδες γλώσσες τα τελευταία 500 χρόνια και που, ακόμη, ενδέχεται να οδηγήσει σε θάνατο τις μισές από τις περίπου 7000 ανθρώπινες γλώσσες που έχουν απομείνει. Ιδιαίτερα σε ορισμένες περιοχές του πλανήτη μας, π.χ. τη Μελανησία, την Πολυνησία, τη Λατινική Αμερική, όπου μεγάλος αριθμός γλωσσών συνωστιζονται σε περιορισμένο γεωγραφικό χώρο και ανταγωνίζονται μεταξύ τους, ο κίνδυνος που διατρέχουν αρκετές από αυτές να χαθούν, αυξάνει κατακόρυφα. Υπολογίζεται ότι το 96% των ανθρώπινων γλωσσών μιλιούνται από μόλις 3% του συνολικού πληθυσμού της γης.

Σύμφωνα με τη Διάσκεψη της Ουνέσκο για τις απειλούμενες γλώσσες που έγινε το 2003, η μετάδοση μιας γλώσσας ως μητρικής από τους γονείς στα παιδιά είναι εξαιρετικά σημαντική για την επιβίωσή της, επειδή δημιουργεί νέους ομιλητές συμβάλλοντας, έτσι, ουσιαστικά στη διατήρηση και τη διαιώνισή της. Η ρήξη στη διαγενεακή μετάδοση μιας γλώσσας, είτε πρόκειται για συνειδητή απόφαση των γονιών να μην την μεταδώσουν στα παιδιά τους, είτε

Εικόνα 2. Πάρκο Ashfield, Σίδνευ
Μνημείο αφιερωμένο στην Παγκόσμια Ημέρα Μητρικής Γλώσσας

πρόκειται για απόφαση που επιβάλλουν εξωγενείς και ανεξάρτητες από την προσωπική επιθυμία των γονιών, κοινωνικές, πολιτικές ή οικονομικές συνθήκες, δεν είναι ποτέ πράξη αδιάφορη. Ιδιαίτερα σήμερα που ορισμένες γλώσσες επιβάλλονται ευρέως λόγω της παγκοσμιοποίησης και της διεύρυνσης των οδών επικοινωνίας, βλ. αγγλική και σε λιγότερο βαθμό ισπανική, γαλλική κ.ά., είναι σημαντικό να

συνειδητοποιήσει κανείς ότι η διατήρηση των μικρότερων μητρικών γλωσσών και του δικαιώματος του καθενός και της

καθεμιάς να μορφώνεται, να εκφράζεται ελεύθερα και χωρίς περιορισμούς και να δημιουργεί στη μητρική του γλώσσα, είναι δήλωση παρουσίας.

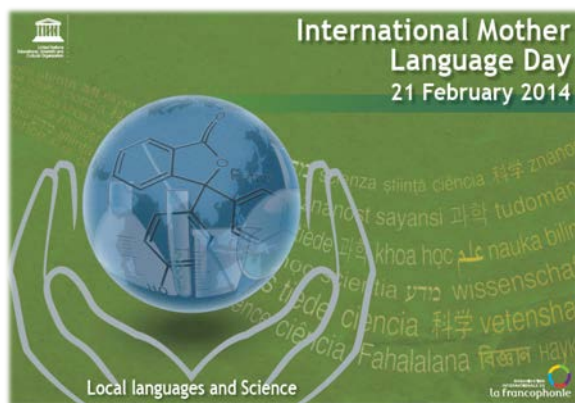
Η έμφαση που έχει δοθεί τα τελευταία χρόνια στη διατήρηση της γλωσσικής ποικιλότητας είναι αποτέλεσμα της αλλαγής στον τρόπο με τον οποία αντιλαμβανόμαστε την πολυγλωσσία και το ρόλο των γλωσσών στην ανάπτυξη των ανθρωπινών κοινωνιών. Ο σεβασμός της γλωσσικής ποικιλότητας όχι μόνο ευνοεί τη διατήρηση της πολιτιστικής πολυμορφίας και την ανάπτυξη ενός υγιούς διαλόγου και συνεργασίας ανάμεσα στις κοινωνίες, επειδή η γλώσσα είναι ο κύριος πορθμέας των πολιτιστικών αξιών μιας κοινωνίας, αλλά ακόμη συμβάλλει

θετικά στην οικονομική, τεχνολογική και επιστημονική ανάπτυξη του καθενός, αφού η δυνατότητα να εκφράζεται στη μητρική του γλώσσα του επιτρέπει να αναπτύξει περίπλοκη σκέψη και νοήματα.

Ο εορτασμός της μητρικής γλώσσας προβάλλει, λοιπόν, στη διττή αυτή νοηματοδότηση – διατήρηση και σεβασμός– ως μια ευκαιρία να θυμηθούμε, να μιλήσουμε και να ονειρευτούμε, ή αλλιώς να μιλήσουμε για το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον των μητρικών γλωσσών.

Στο φετινό της μήνυμα με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Μητρικής Γλώσσας, η Γενική Διευθύντρια της Ουνέσκο, [Ιρίνα Μπόκοβα](#), αναφέρει:

«Τη φετινή χρονιά, δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση στο θέμα «Τοπικές γλώσσες και παγκόσμια πολιτότητα: φώτα στην επιστήμη», για να δείξουμε πώς οι γλώσσες διασφαλίζουν την πρόσβαση

στη γνώση, την μετάδοση της γνώσης και τις πολλαπλές εκδοχές της. Σε αντίθεση με τη λαϊκή σοφία, οι τοπικές γλώσσες είναι απόλυτα ικανές να εκφράσουν και την πιο σύγχρονη μορφή επιστημονικής γνώσης στα μαθηματικά, στη φυσική, στην τεχνολογία και σε άλλες επιστήμες. Αναγνωρίζοντας αυτές τις γλώσσες, ανοίγουμε την πόρτα σε παραγνωρισμένες μορφές παραδοσιακής επιστημονικής γνώσης που μπορούν να ενδυναμώσουν τα θεμέλια της ανθρώπινης γνώσης γενικότερα. Οι τοπικές

γλώσσες αποτελούν την πλειονότητα των γλωσσών που χρησιμοποιούνται παγκοσμίως στον τομέα των επιστημών. Είναι, ακόμη, εκείνες που απειλούνται περισσότερο. Όταν αποκλείουμε γλώσσες, αποκλείουμε και αυτούς που τις μιλούν από το κυρίαρχο ανθρώπινο δικαίωμά τους να έχουν πρόσβαση στην επιστημονική γνώση.» Και καταλήγει: «Και όμως, η εγγύτητα των ανθρώπων στο «παγκόσμιο χωριό» καθιστά ακόμη πιο απαραίτητη την κοινή προσπάθεια για κατανόηση και διάλογο ανάμεσα στους πολιτισμούς. Στον κόσμο μας σήμερα, είναι πλέον σύνηθες να χρησιμοποιούμε τρεις γλώσσες, μεταξύ αυτών μια τοπική γλώσσα, μια γλώσσα ευρύτερης επικοινωνίας και μια διεθνή γλώσσα, για να μπορούμε να επικοινωνήσουμε και σε τοπικό και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η γλωσσική και η πολιτιστική ποικιλότητα είναι η καλύτερη ευκαιρία μας για το μέλλον: ευκαιρία για δημιουργικότητα, καινοτομία και συμμετοχικότητα. Ας μην την εξανεμίσουμε.»

Εορτασμός της Παγκόσμιας Ημέρας Μητρικής Γλώσσας από την Γλωσσολογική Εταιρεία Κύπρου

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Μητρικής Γλώσσας, η Γλωσσολογική Εταιρεία Κύπρου διοργανώνει Στρογγυλή Τράπεζα με θέμα: «Ελληνική, γλώσσα του παρελθόντος, γλώσσα του μέλλοντος» που θα γίνει την Παρασκευή, 21 Φεβρουαρίου στις 17:00 στην Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Κύπρου (Καλλιπόλεως 75). Στη συζήτηση συμμετέχουν: η [Άννα Ανναστασιάδη-Συμεωνίδη](#) (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), η [Άννα Παναγιώτου-Τριανταφυλλοπούλου](#) (Πανεπιστήμιο Κύπρου), ο [Φοίβος Παναγιωτίδης](#) (Πανεπιστήμιο Κύπρου) και η δρ Μάρθα Νεοκλέους (Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης/Αντιπροσωπεία Ε.Ε. στην Κύπρο). Η εκδήλωση είναι ανοικτή στο κοινό.